

Olsztyn, 1 sierpnia 2019 r.

WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI
Artur Chojecki

FK-IV.431.29.2019

**Szanowny Pan
Maciej Romanowski
Starosta Elbląski
ul. Saperów 14A
82-300 Elbląg**

Stosownie do art. 47 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. Nr 185, poz. 1092), zwanej dalej „ustawą o kontroli w administracji rządowej”, przekazuję Panu treść wystąpienia pokontrolnego.

Wystąpienie pokontrolne

Kontrolę przeprowadzono w Starostwie Powiatowym w Elblągu, ul. Saperów 14A, 82-300 Elbląg, NIP: 5782554428, REGON: 170753615.

W okresie objętym kontrolą oraz w dniu rozpoczęcia czynności kontrolnych stanowiska pełnili:

- **Pan Maciej Romanowski** – Starosta, wybrany na stanowisko w wyniku wyboru przez Radę Powiatu w Elblągu w dniu 5 grudnia 2014 r. (Uchwała Nr II/3/2014 Rady Powiatu w Elblągu) oraz ponownie wybrany w dniu 20 listopada 2018 r. Uchwałą Nr I/3/2018.
- **Pani Agnieszka Chrzanowska** – Naczelnik Wydziału Organizacyjnego zatrudniona na podstawie umowy o pracę od dnia 12.01.2015 r.

[akta kontroli str. Nr 27]

Osobami odpowiedzialnymi za realizację zadania objętego kontrolą byli:

- Główny specjalista w Wydziale Organizacyjnym zatrudniony na podstawie umowy o pracę od dnia 01.09.2000 r.
- Inspektor w Wydziale Organizacyjnym zatrudniony na podstawie umowy o pracę od dnia 08.01.2009 r.

Osobą bezpośrednio nadzorującą powyższe osoby był Naczelnik Wydziału Organizacyjnego.

[akta kontroli str. Nr 27, 30-33]

Kontrolę przeprowadził pracownik Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego

w Olsztynie, Wydziału Finansów i Kontroli, Oddział prowadzenia i koordynacji kontroli – **Magdalena Kołodzińska** – inspektor wojewódzki, legitymacja służbowa nr 21/2017 wydana przez Dyrektora Generalnego Warmińsko – Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, upoważnienie Wojewody Warmińsko – Mazurskiego Nr FK-IV.0030.565.2019 z dnia 10 maja 2019 r.

[akta kontroli str. Nr 12]

Kontrolę rozpoczęto 17 czerwca 2019 r. i zakończono 19 czerwca 2019 r., co zostało odnotowane w Księżce kontroli Starostwa Powiatowego w Elblągu pod pozycją 7/2019.

[akta kontroli str. Nr 1]

Przedmiotem kontroli była realizacja przez powiat (w porozumieniu z gminami albo samodzielnie) zadań zleconych z zakresu administracji rządowej polegających na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczeniu nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej, w związku z wytycznymi Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości z dnia 27 lutego 2019 r. oraz 8 kwietnia 2019 r., znak: DSF-XI.692.30.2019. Kontroli zostały poddane również punkty, w których udzielana jest nieodpłatna pomoc prawna i/lub świadczone nieodpłatne poradnictwo obywatelskie.

[akta kontroli str. Nr 1, 13-24]

Kontrola została przeprowadzona na podstawie art. 2 pkt 1 i art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. Nr 185, poz. 1092) oraz art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2017 r., poz. 2234), w związku z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz. U. z 2019 poz. 294), zwanej dalej „ustawą”.

Starosta Elbląski upoważnił Sekretarza Powiatu i głównego specjalistę w Wydziale Organizacyjnym Starostwa Powiatowego w Elblągu do udzielania informacji i wyjaśnień, udostępniania dokumentów związanych z niniejszą kontrolą oraz udziału w oględzinach punktów.

[akta kontroli str. Nr 28-29]

Na podstawie ustaleń kontroli działalność jednostki w kontrolowanym zakresie ocenia się **pozytywnie**.

Powyższa ocena wynika z następujących ustaleń i ocen dokonanych w poszczególnych obszarach (zagadnieniach) objętych kontrolą:

1) Organizacja systemu nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej, w szczególności:

a) obsada punktów i praca z wykonawcami.

Stosownie do art. 8 ust. 2 ustawy, na każdy powiat przypada liczba punktów nieodpłatnych

porad prawnych odpowiadająca mnożnikowi zdefiniowanemu w art. 20 ust. 4 ustawy. W myśl art. 11 ust. 1 ustawy, powiat powierza prowadzenie połowy punktów nieodpłatnej pomocy prawnej organizacji pozarządowej (stan prawny na dzień 31 grudnia 2018 r.).

Na mocy art. 1 pkt 15 lit b) ustawy z dnia 15 czerwca 2018 r. o zmianie ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej i edukacji prawnej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 1467), zwanej dalej „ustawą nowelizacyjną”, od 1 stycznia 2019 r. wprowadzony został nowy podział punktów między wykonawców świadczących usługi nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, zgodnie z którym jeżeli na powiat przypadają dwa punkty (co miało miejsce w przypadku powiatu elbląskiego), adwokatom lub radcom prawnym powierza się prowadzenie jednego punktu, a prowadzenie drugiego powierza się organizacji pozarządowej, która udziela nieodpłatnej pomocy prawnej i świadczy nieodpłatne poradnictwo obywatelskie w tym punkcie w zakresie czasowym wskazanym w umowie.

Ustalono, iż w 2018 r. na terenie powiatu elbląskiego utworzono łącznie 2 punkty nieodpłatnej pomocy prawnej, z tego:

- a) 1 punkt prowadzony samodzielnie przez Powiat Elbląski, w którym pomoc była świadczona przez radców prawnych wyznaczonych przez Okręgową Izbę Radców Prawnych w Gdańsku. Punkt ten zlokalizowany był w siedzibie Starostwa Powiatowego w Elblągu przy ul. Saperów 14A, 82-300 Elbląg; pomoc świadczona była 5 dni w tygodniu, tj. od poniedziałku do piątku w godz. 07.30 – 11.30;

[akta kontroli str. Nr 9]

- b) 1 punkt prowadzony przez organizację pozarządową, tj. Elbląskie Centrum Mediacji i Aktywizacji Społecznej. Punkt ten zlokalizowany był w Filii Starostwa Powiatowego w Pasłęku przy ul. Wojska Polskiego 14, 14-400 Pasłęk; pomoc świadczona była 5 dni w tygodniu, tj. w poniedziałek, wtorek w godz. 09.00 – 13.00, w środę w godz. 13.00 – 17.00, w czwartek, piątek w godz. 09.00 – 13.00;

[akta kontroli str. Nr 9]

W związku z tym, iż ustawa nowelizacyjna nie zmieniła zasad określania liczby punktów przypadających na dany powiat, Starostwo Powiatowe w Elblągu również w 2019 r. zobowiązane było uruchomić łącznie 2 punkty, w tym jeden z przeznaczeniem na prowadzenie nieodpłatnej pomocy prawnej oraz 1 z przeznaczeniem na udzielanie nieodpłatnych porad prawnych i świadczenie nieodpłatnych porad obywatelskich. Ustalono, iż na terenie powiatu elbląskiego utworzono 2 punkty nieodpłatnej pomocy prawnej, w których zgodnie z art. 5 ust. 1 usługi świadczą radcowie prawni. W Powiecie Elbląskim nie funkcjonują punkty nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

[akta kontroli str. Nr 9-10]

Na podstawie analizy ogłoszenia o konkursie, umów z wykonawcami oraz wyjaśnień Starosty Elbląskiego z dnia 27 czerwca 2019 r., znak: OR.1710.2.2019.KS w przedmiocie braku wniosków wójtów, o których mowa w art. 9 ust. 2 ustawy stwierdza się, iż w stosunku do

żadnego z ww. punktów nie określono specjalizacji i nie wprowadzono do ich harmonogramu dyżuru w zakresie jednego rodzaju usług.

[akta kontroli str. Nr 228]

W celu powierzenia prowadzenia punktu nieodpłatnych porad prawnych i nieodpłatnych porad obywatelskich organizacji pozarządowej, Zarząd Powiatu w Elblągu Uchwałą Nr 80/2018 z dnia 25 października 2018 r. ogłosił konkurs ofert „na realizację zadania publicznego w zakresie prowadzenia punktu nieodpłatnej pomocy prawnej oraz świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego”.

Przedmiotowe ogłoszenie zawierało: informację o rodzaju zadania, wysokości środków publicznych przeznaczonych na jego realizację, zasadach przyznawania dotacji, terminach i warunkach realizacji zadania, terminie i sposobie składania ofert, trybie i kryteriach stosowanych przy wyborze ofert oraz terminie dokonania wyboru ofert.

Ponadto jako jeden z warunków otwartego konkursu ofert wskazano na możliwość wydłużenia czasu trwania dyżurów do 5 godzin we wszystkich punktach na obszarze powiatu elbląskiego, a także udzielania porad poza punktem lub za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość osobom ze znaczną niepełnosprawnością ruchową lub osobom doświadczającym trudności w komunikowaniu się. Stwierdzono, iż powiat uwzględnił w warunkach konkursu zadanie z zakresu edukacji prawnej, powierzane w ramach umowy organizacji pozarządowej.

[akta kontroli str. Nr 66-73]

Ustalono, iż wskazany w ogłoszeniu zakres otwartego konkursu ofert obejmował powierzenie prowadzenia 1 punktu przeznaczonego na udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej i świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Starosta Elbląski uwzględnił nowy podział usług wprowadzony ustawą z dnia 15 czerwca 2018 r. o zmianie ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej i edukacji prawnej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 1467), zwanej dalej „ustawą nowelizacyjną” – i określił odrębnie wymagania dla powierzenia prowadzenia punktu w roku 2019 jakie powinna spełniać organizacja pozarządowa w przypadku udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

[akta kontroli str. Nr 68]

W ramach otwartego konkursu wpłynęło 5 ofert, tj.:

1. Fundacja TOGATUS PRO BONO - oferta na realizację usług w zakresie nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego,
2. Fundacja Prawo Dla Obywateli - oferta na realizację usług w zakresie nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, oceniona negatywnie z powodu nieuzupełnienia braków formalnych,
3. Stowarzyszenie Wsparcia Obywateli - oferta na realizację usług w zakresie nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, oceniona negatywnie z powodu nieuzupełnienia braków formalnych,
4. Fundacja "Honeste Vivere" - oferta na realizację usług w zakresie nieodpłatnej

pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, oceniona negatywnie z powodu nieuzupełnienia braków formalnych,

5. Elbląskie Centrum Mediacji i Aktywizacji Społecznych - oferta na realizację usług w zakresie nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

[akta kontroli str. Nr 228]

Jak wyjaśnił Sekretarz Powiatu „Żaden z oferentów, których oferty oceniono pozytywnie, tj. zarówno Fundacja TOGATUS PRO BONO, jak i Elbląskie Centrum Mediacji i Aktywizacji Społecznej, nie spełniał wymogów w zakresie świadczenia usług nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, tzn. oba podmioty nie przedstawiły umów zawartych z osobami, które zgodnie z zapisami ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej mogłyby te usługi świadczyć (ukończenie szkolenia z zakresu świadczenia poradnictwa obywatelskiego albo posiadanie doświadczenia w świadczeniu poradnictwa obywatelskiego i uzyskanie zaświadczenia potwierdzającego posiadanie wiedzy i umiejętności w tym zakresie wydanego przez podmiot uprawniony do prowadzenia szkolenia oraz kursu doszkalającego)”.

[akta kontroli str. Nr 228]

W związku z powyższym członkowie komisji, po zapoznaniu się z ofertami, dokonali ich indywidualnej oceny na kartach ocen wg ustalonych kryteriów zawartych w pkt VII ogłoszenia otwartego konkursu ofert. Na podstawie oceny ofert i protokołów szczegółowych każdej oferty na realizację zadań z zakresu prowadzenia punktu nieodpłatnej pomocy prawnej w 2019 r. wybrano ofertę Stowarzyszenia Elbląskie Centrum Mediacji i Aktywizacji Społecznej.

[akta kontroli str. Nr 155-159]

Zarząd Powiatu w Elblągu w dniu 6 grudnia 2018 r. podjął decyzję o powierzeniu realizacji zadania publicznego z zakresu nieodpłatnej pomocy prawnej ww. organizacji.

[akta kontroli str. Nr 146-150]

Zgodnie z art. 6 ust 2 pkt 1a umowa zawiera w szczególności informację o możliwości wydłużenia, na żądanie starosty, czasu trwania dyżuru do co najmniej 5 godzin dziennie, w przypadku, o którym mowa w art. 8 ust. 6, w ramach wynagrodzenia, o którym mowa w pkt 2. Ustalono, że treści umów z radcami prawnymi zawierały ww. zapis. Zgodnie z art. 11 ust. 7 organizacja pozarządowa zapewnia udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego na podstawie umowy zawartej z powiatem, do której stosuje się odpowiednio przepisy art. 6 ust. 2 pkt 1, 1a i 3-6b. Ustalono, że umowa z organizacją pozarządową zawierała ww. zapis.

[akta kontroli str. Nr 170-177]

Stosownie do art. 8 ust. 3 ustawy, zarówno w 2018, jak i 2019 roku, w ww. punktach nieodpłatna pomoc prawna była udzielana w przeciętnym wymiarze 5 dni w tygodniu przez co najmniej 4 godziny dziennie. Zgodnie z pismem Sekretarza Powiatu z dnia 27 czerwca 2019 r. „Przy realizacji zadania publicznego w roku 2018 w zakresie świadczenia nieodpłatnych porad prawnych nie zaistniała potrzeba wydłużenia czasu trwania dyżuru do co najmniej 5 godzin

dziennie w żadnym z punktów prowadzonych na terenie Powiatu Elbląskiego. Każdego miesiąca, na podstawie składanych przez poszczególne punkty kart pomocy, analizowana była liczba udzielonych porad prawnych pod kątem zapotrzebowania mieszkańców na poszczególne usługi. Nie wystąpiły przypadki nie udzielenia pomocy w dniu przyjścia interesanta z uwagi na zakończenie normatywnego czasu pracy punktu”.

[akta kontroli str. Nr 229]

Zgodnie z art. 11 ust. 7 organizacja pozarządowa zapewnia udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego na podstawie umowy zawartej z powiatem, do której stosuje się odpowiednio przepisy art. 6 ust. 2 pkt 1, 1a i 3-6b. W ramach umowy, organizacji pozarządowej powierza się jednocześnie zadania z zakresu edukacji prawnej, realizowane w związku z problemami zgłaszanymi w trakcie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, w wymiarze co najmniej jednego zadania na rok na każdy punkt, w szczególności w formach, o których mowa w art. 3b ust. 2. W umowie starosta może określić preferowane formy realizacji zadań z zakresu edukacji prawnej. Edukacja prawna stosownie do art. 3b ust. 1 i 2 obejmuje działania edukacyjne zmierzające do zwiększenia świadomości prawnej społeczeństwa, dotyczące w szczególności upowszechniania wiedzy o:

- 1) prawach i obowiązkach obywatelskich;
  - 2) działalności krajowych i międzynarodowych organów ochrony prawnej;
  - 3) mediacji oraz sposobach polubownego rozwiązywania sporów;
  - 4) możliwościach udziału obywateli w konsultacjach publicznych oraz procesie stanowienia prawa;
  - 5) dostępie do nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.
- Zadania, o których mowa w ust. 1, mogą być realizowane w formach, które w szczególności polegają na opracowaniu informatorów i poradników, prowadzeniu otwartych wykładów i warsztatów oraz rozpowszechnianiu informacji za pośrednictwem środków masowego przekazu i innych zwyczajowo przyjętych form komunikacji, w tym prowadzeniu kampanii społecznych.

W ofercie, Elbląskie Centrum Mediacji i Aktywizacji Społecznej zobowiązało się do zrealizowania zadania z zakresu edukacji prawnej: „Edukacja prawna będzie realizowana poprzez:

1. Opracowanie i wydrukowanie informatorów i poradników o prawach i obowiązkach obywatelskich, a także o mediacji oraz sposobach polubownego rozwiązywania sporów;
2. Bieżący trwający przez cały czas realizacji zadania kolportaż ulotek tematycznych;
3. Spotkania z młodzieżą w szkołach – planujemy zorganizować 2 spotkania;
4. Spotkania z seniorami w organizacjach zrzeszających seniorów oraz w innych organizacjach obywatelskich – planujemy zorganizować 2 spotkania”.

[akta kontroli str. 97]

Wykonanie zadań z zakresu edukacji prawnej zostało bezpośrednio uwzględnione w umowie zawartej z organizacją pozarządową w §2 ust. 15, tj. „w ramach prowadzenia punktu

nieodpłatnej pomocy prawnej Zleceniobiorca będzie realizował również zadania z zakresu edukacji prawnej poprzez opracowanie informatorów i poradników o prawach i obowiązkach obywatelskich, a także o mediacji oraz sposobach polubownego rozwiązywania sporów”.

[akta kontroli str. 172]

Kontrola wykazała, iż z końcem 2018 r. Starostwo Powiatowe w Elblągu było organizacyjnie przygotowane do obsługi punktu nieodpłatnej pomocy prawnej (dalej npp) w powiecie. Zgodnie z udzieloną przez Sekretarza Powiatu Elbląskiego informacją: „W Powiecie Elbląskim oba punkty nieodpłatnej pomocy prawnej funkcjonują od 1 stycznia 2019 roku, tj. bez opóźnień. W obu punktach usługi świadczą radcowie prawni”.

[akta kontroli str. Nr 230]

Sekretarz Powiatu w wyjaśnieniu z dnia 27 czerwca 2019 r., znak: OR.1710.2.2019.KS dot. monitorowania punktualności dyżurów wskazał, iż cyt. „*Punktualność radców świadczących usługi nieodpłatnej pomocy prawnej monitorowana jest poprzez system elektronicznej ewidencji czasu pracy oraz dodatkowo list obecności w punkcie w Pasłęku*”.

Analiza części B kart pomocy dostępnych w Starostwie, dokonana przez kontrolujących wykazała, iż brak jest w nich jakichkolwiek wzmianek lub wpisów (stanowiących opinię osoby której udzielono porady) świadczących o nieprawidłowościach w zakresie funkcjonowania npp, a więc powyższe zagadnienie ocenia się pozytywnie.

[akta kontroli str. Nr 214-216, 230]

Starosta w umowach z radcami prawnymi zapewnił ciągłość usług. W umowach jest zapis, że „Przyjmujący Zlecenie będzie świadczył nieodpłatną pomoc prawną w punkcie nieodpłatnej pomocy prawnej mieszczącym się przy ul. Saperów 14A w Elblągu w pok. 304, w przeciętnym wymiarze pięciu dni w tygodniu przez co najmniej 4 godziny dziennie, z zastrzeżeniem ust. 10 i 11. Jeżeli wykonanie tego obowiązku nie będzie możliwe, Przyjmujący Zlecenie zobowiązany jest zapewnić zastępstwo na warunkach określonych w niniejszej umowie”. Zgodnie z §3 ust. 2a umowy „w przypadku gdy Przyjmujący Zlecenie nie będzie w stanie osobiście udzielać nieodpłatnej pomocy prawnej, Przyjmujący Zlecenie zobowiązany jest zapewnić świadczenie ww. usług przy pomocy zastępcy wskazanego przez Okręgową Izbę Radców Prawnych w Gdańsku (...). W szczególnie uzasadnionych przypadkach, gdy Przyjmujący Zlecenie oraz jego zastępca nie będą w stanie udzielać nieodpłatnej pomocy prawnej, Przyjmujący zlecenie zobowiązany jest zapewnić udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej przez aplikanta radcowskiego, aplikanta adwokackiego, radcę prawnego lub adwokata, zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy”.

Sekretarz Powiatu oświadczył, że „w trakcie realizacji zadania zleconego z zakresu nieodpłatnej pomocy prawnej nie wystąpiły przypadki rozwiązania umów z wykonawcami, bądź z prawnikiem świadczącym usługi npp”.

[akta kontroli str. Nr 178-180, 230]

W przypadku gdyby osoba uprawniona, z uwagi na dużą liczbę chętnych, nie mogła danego dnia zostać obsłużona, Sekretarz Powiatu wyjaśnił, że „Nie wystąpiły przypadki nieobsłużenia

osoby uprawnionej danego dnia z uwagi na dużą liczbę chętnych. Wszyscy uprawnieni byli obsługiwani tego samego dnia”.

[akta kontroli str. Nr 229]

b) upowszechnianie usług wśród mieszkańców powiatu:

Zgodnie z art. 9 ust. 4 ustawy, Starosta odpowiada za upowszechnianie wiedzy o działalności systemu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego wśród mieszkańców powiatu.

Mając powyższe na uwadze, Starosta Elbląski realizował ww. obowiązek w okresie objętym kontrolą w następujący sposób:

- 1) Upowszechniono informacje o zasadach funkcjonowania systemu nieodpłatnej pomocy prawnej poprzez umieszczenie stosownych treści na stronie internetowej Starostwa oraz stronie podmiotowej BIP, jak również na tablicach informacyjnych Urzędu - w miejscu lokalizacji obydwóch punktów świadczenia usługi. Wystąpiono również do burmistrzów/wójtów gmin z terenu powiatu o wspólne podjęcie działań zmierzających do upowszechnienia wiedzy o systemie darmowej pomocy prawnej, poprzez udostępnienie ich na stronach internetowych gmin oraz tablicach ogłoszeń gminnych jednostek organizacyjnych, w tym w szczególności w ośrodkach pomocy społecznej. Jako dowód załączono screeny stron, ksero pisma oraz potwierdzenia otrzymania wiadomości.

[akta kontroli str. Nr 36, 38-44, 48-52]

- 2) Informacja o zasadach udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej umieszczona została również na tablicy informacyjnej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Elblągu oraz podległych Powiatowi Domach Pomocy Społecznej: w Tolkmicku, Władysławowie i Rangórach - w ramach upowszechniania stosownej wiedzy wśród osób wykluczonych cyfrowo, starszych oraz z niepełnosprawnościami.

[akta kontroli str. Nr 36]

- 3) W lokalach, w których usytuowane są punkty nieodpłatnej pomocy prawnej, rozłożone są ulotki informujące o obowiązujących zasadach udzielania porad. Dowodem na powyższe jest ulotka.

[akta kontroli str. Nr 36, 45-46]

- 4) Nadto w ramach upowszechniania wiedzy o systemie nieodpłatnego poradnictwa, Powiatowy Rzecznik Konsumentów w Elblągu przeprowadził w dniu 8 maja 2019 r. wykład dla młodzieży nt. systemu porad konsumenckich. Jako dowód załączono ksero korespondencji w sprawie.

[akta kontroli str. Nr 36, 53-55]

Mając powyższe na uwadze, stwierdza się, że Starosta Elbląski wywiązał się z obowiązku wynikającego z art. 9 ust. 4 ustawy, tj. podjął działania mające na celu dotarcie z informacją o systemie nieodpłatnej pomocy prawnej do mieszkańców powiatu. Promując nieodpłatną pomoc prawną nie ograniczono się jedynie do zamieszczania informacji na stronach internetowych, ale podejmowano innego rodzaju inicjatywy.

W powyższym obszarze badaniem objęto również podnoszenie świadomości służb publicznych o systemie, poprzez podjęcie działań o charakterze informacyjnym w zakresie katalogu usług i osób uprawnionych do skorzystania z nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa. W piśmie Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości z dnia 27.02.2019 r., znak: DSF-XI.692.30.2019 skierowanym do Wojewodów wskazano, iż *„(...) istotne jest podnoszenie świadomości samych służb publicznych o systemie. Odnotowano bowiem przypadki, w których wiedzy o możliwości skorzystania z darmowych porad prawnych nie posiadali pracownicy Ośrodków Pomocy Społecznej. Dlatego też zasadne jest podjęcie działań o charakterze informacyjnym w zakresie usług i katalogu osób uprawnionych do skorzystania z nieodpłatnej pomocy prawnej zarówno wśród pracowników, m.in. gminnych ośrodków pomocy społecznej, powiatowych centrów pomocy rodzinie, jak i przedstawicieli innych służb. Szczególnie istotne jest promowanie wiedzy wśród podmiotów świadczących nieodpłatne poradnictwo specjalistyczne innego typu, wskazanych na liście, o której mowa w art. 8a ust. 1 pkt 1 ustawy, o których należy poinformować osobę uprawnioną w przypadkach wskazanych w art. 5 ust. 4 ustawy, tj. gdy problem nie może być w całości lub części rozwiązany w drodze porady prawnika lub doradcy obywatelskiego (...)”*.

Sekretarz Powiatu poinformował, że „Starosta Elbląski podjął działania mające na celu podniesienie świadomości pracowników o systemie nieodpłatnej pomocy prawnej, w tym w szczególności o poszerzonym katalogu osób uprawnionych - poprzez umieszczenie stosownych informacji na tablicy ogłoszeń Urzędu, w PCPR i DPS-ach”.

[akta kontroli str. Nr 36]

Podejmowanie takich działań przez starostę wpłynie pozytywnie na jakość udzielonej pomocy osobom, które zgłoszą się do instytucji publicznej po poradę, bowiem - jak zaznaczył Minister Sprawiedliwości - w momencie posiadania przez służby publiczne wiedzy nt. systemu nieodpłatnej pomocy prawnej możliwe będzie umiejętne przekierowywanie obywateli z innych systemów wsparcia, a uzyskana w ten sposób pomoc będzie miała charakter interdyscyplinarny.

c) organizowanie wizyt dla mieszkańców o różnych potrzebach;

Zgodnie z art. 8 ust. 8 ustawy, osobom ze znaczną niepełnosprawnością ruchową, które nie mogą stawić się w punkcie osobiście oraz osobom doświadczającym trudności w komunikowaniu się, o których mowa w ustawie o języku migowym i innych środkach komunikowania się, może być udzielana nieodpłatna pomoc prawna lub świadczone nieodpłatne poradnictwo obywatelskie, z wyłączeniem nieodpłatnej mediacji, także poza punktem albo za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość. Zgodnie z § 4 ust. 1 rozporządzenia z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego (Dz. U. 2018, poz. 2492, zwanego dalej

rozporządzeniem), osobom o którym mowa powyżej nieodpłatna pomoc prawna lub nieodpłatne poradnictwo obywatelskie może być świadczone:

- w miejscu zamieszkania;
- poza punktem w miejscu wyposażonym w urządzenia ułatwiające porozumiewanie się z osobami doświadczającymi trudności w komunikowaniu się;
- poza punktem, w miejscu w którym zapewnia się możliwość korzystania z pomocy tłumacza migowego.

Jak wskazano w „Pytaniach i odpowiedziach” zawartych na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości: „W przypadku osób z niepełnosprawnością ruchową, które nie mogą stawić się w punkcie osobiście (np. obłożnie chorych) powyższa regulacja umożliwi świadczenie usług w ich aktualnym miejscu pobytu, w tym w ramach wizyty domowej. W przypadku osób doświadczających trudności w komunikowaniu, przepis daje możliwość zorganizowania wizyty w miejscu do tego dostosowanym, czyli przykładowo w takim miejscu urzędu gminy lub powiatu, które zostało wyposażone w odpowiedni sprzęt wspierający porozumienie, zgodnie z wymogami ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się. Ponadto daje podstawę do umówienia osoby uprawnionej w innej lokalizacji, gdzie będzie w razie potrzeby możliwość zaangażowania osoby wspierającej, np. tłumacza języka migowego. Niekiedy najbardziej dogodną formą świadczenia pomocy tej grupie osób będą środki porozumiewania się na odległość, ze względu na posiadanie w domu odpowiedniego sprzętu wspomagającego połączonego z komputerem”.

Ustalono, iż zagadnienie dotyczące świadczenia usług osobom niepełnosprawnym ze znaczną niepełnosprawnością ruchową, które nie mogą stawić się w punkcie osobiście oraz osobom doświadczającym trudności w komunikowaniu się znalazły swoje odzwierciedlenie w:

- części II listy punktów nieodpłatnej pomocy prawnej, której treść brzmi następująco: „Osoby, które ze względu na niepełnosprawność ruchową nie są w stanie przybyć do punktu lub osoby doświadczające trudności w komunikowaniu się mogą otrzymać poradę przez telefon lub przez Internet”;
- na stronie internetowej BIP Starostwa Powiatowego w Elblągu w informacji o zasadach udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej;
- w umowach z radcami prawnymi na świadczenie nieodpłatnej pomocy prawnej na obszarze powiatu elbląskiego.

[akta kontroli str. Nr 43, 179, 204]

Z udzielonych wyjaśnień wynika, iż w okresie objętym kontrolą do Starostwa Powiatowego w Elblągu nie wpłynęło żadne zgłoszenie od osób ze znaczną niepełnosprawnością ruchową, które nie mogą stawić się w punkcie osobiście oraz osób doświadczających trudności w komunikowaniu się. W związku z czym nie świadczone usług nieodpłatnej pomocy prawnej w którejkolwiek z ww. form. Sekretarz Powiatu poinformował, że „wystąpił jeden przypadek świadczenia usługi dla osób niepełnosprawnych poza punktem, za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość (porada telefoniczna)”.

[akta kontroli str. Nr 37]

Mając na uwadze postanowienie art. 9 ust. 1 ustawy o języku migowym i innych środkach

komunikowania się, który stanowi że organ administracji publicznej jest zobowiązany do udostępnienia usługi pozwalającej na komunikowaniu się, w tym wypadku również na zapisanie się na wizytę, kontrolujący zwrócił się z zapytaniem, czy Starostwo udostępniło osobom z trudnościami w komunikowaniu się zapisy w innych formach niż telefon.

Jak wynika z wyjaśnień Sekretarza Powiatu „Realizując zapis 8 ust. 5 ustawy, starosta umożliwił dokonywanie zapisów na wizyty za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej, wskazując adres e - mail: sekretariat@powiat.elblag.pl, upowszechniając go poprzez umieszczenie stosownej informacji na stronie internetowej Urzędu, na stronie podmiotowej BIP, jak również na tablicy ogłoszeń Urzędu, w PCPR i DPS-ach oraz został upowszechniony poprzez rozesłanie do Gmin”.

[akta kontroli str. Nr 37]

Mając na uwadze działania, podjęte w celu przygotowania jednostki do świadczenia usług osobom niepełnosprawnym, nie wnosi się uwag w przedmiotowym zakresie.

Zgodnie z art. 8 ust. 5 ustawy, zgłoszeń dokonuje się telefonicznie pod numerem telefonu wskazanym przez starostę, a udzielanie nieodpłatnych porad prawnych i świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, stosownie do art. 8 ust. 4 ustawy, odbywa się według kolejności zgłoszeń, po umówieniu terminu wizyty.

Sekretarz Powiatu w piśmie z dnia 17 czerwca 2019 r. znak: OR.1710.2.2019.KS poinformował, że „telefon służący do umawiania wizyt to nr 55 239 49 09, ten numer telefonu jest przypisany do Sekretariatu Urzędu, ale wykorzystywany jest również do obsługi nieodpłatnej pomocy prawnej, w okresie objętym kontrolą nie odnotowaliśmy żadnego zgłoszenia telefonicznego. Nadto w punktach nieodpłatnej pomocy prawnej radcowie dysponują służbowymi telefonami komórkowymi. Informacja o ww. numerach telefonów została umieszczona na stronie internetowej powiatu, stronie BIP, tablicach ogłoszeń Urzędu, PCPR, DPS-ów, a także na ulotkach informacyjnych oraz rozesłana do gmin. Do przyjmowania zgłoszeń wyznaczeni zostali pracownicy Sekretariatu Starostwa Powiatowego. Numer telefonu do przyjmowania zgłoszeń został podany do publicznej wiadomości poprzez umieszczenie stosownej informacji na stronie internetowej Urzędu, na stronie podmiotowej BIP, jak również na tablicy ogłoszeń Urzędu, w PCPR i DPS-ach oraz został wysłany do Gmin. Udzielanie porad prawnych, mimo wskazania zasad rejestracji za pomocą zgłoszenia telefonicznego, odbywa się poprzez wizyty osobiste osób uprawnionych w punktach nieodpłatnej pomocy prawnej, nie zanotowano zgłoszeń telefonicznych”.

[akta kontroli str. Nr 37]

Faktem jest, że ustawodawca nie reguluje szczegółowo, kto winien obsługiwać wyznaczony numer telefonu. Zgodnie z opiniami Ministerstwa Sprawiedliwości, zawartymi w „Pytaniach i odpowiedziach” na stronie <https://www.darmowapomocprawna.ms.gov.pl/pl/dla-wykonawcow>, cyt. (...) ustawa przewiduje prowadzenie zapisów pod wyznaczonym jednym na powiat nr telefonu, celem zapewnienia jak najlepszej alokacji wizyt oraz uniknięcia przestoju w punktach przy tworzeniu kolejek w innych. (...) Nowelizacja ustawy nie daje podstawy do zlecenia prawnikom oraz pracownikom organizacji pozarządowych zadań związanych z prowadzeniem zapisów, układaniem kolejności i alokacją wizyt (...)”.

Wyznaczając podmiot do obsługi specjalnego telefonu dla zapisów należy mieć również na względzie koordynowanie świadczenia usług poza punktem i udzielania porad za pomocą środków porozumiewania się na odległość, o których mowa w art. 8 ust. 8 ustawy, dla osób ze znaczną niepełnosprawnością ruchową, które nie mogą wstawić się w punkcie osobiście oraz osobom doświadczającym trudności w komunikowaniu się. W związku z powyższym oraz z uwagi na fakt, iż obsługa organizacyjno-techniczna systemu leży w gestii starosty zasadnym wydaje się, aby numer telefonu obsługiwany był przez komórkę starostwa”.

Biorąc pod uwagę fakt, że starosta uruchomił 1 numer telefonu, a do zgłoszeń na porady starosta wyznaczył pracowników Sekretariatu Starostwa Powiatowego, nie wnosi się uwag w przedmiotowym zakresie, a zagadnienie ocenia się pozytywnie.

[akta kontroli str. Nr 37]

d) dostępność dyżurów dla mieszkańców pod względem czasu i miejsca:

Zgodnie z art. 9 ust. 1 powiat, realizując zadania, o których mowa w art. 8 ust. 1, może zawierać porozumienia z gminami na obszarze tego powiatu. W 2018 r. Powiat Elbląski nie zawierał porozumień z gminami.

[akta kontroli str. Nr 10]

Na terenie Powiatu Elbląskiego w roku 2019 utworzono 2 punkty nieodpłatnej pomocy prawnej, tj.:

- Punkt w Starostwie Powiatowym w Elblągu, ul. Saperów 14A, III piętro, pok. 304, czynny:
  - Poniedziałek - od godz. 07:30 do 11:30;
  - Wtorek - od godz. 07:30 do 11:30;
  - Środa - od godz. 07:30 do 11:30;
  - Czwartek - od godz. 07:30 do 11:30;
  - Piątek od godz. 07:30 do 11:30.Nieodpłatna pomoc prawna świadczona jest przez radców prawnych.
- Punkt w Filii Starostwa Powiatowego w Pasłęku, ul. Wojska Polskiego 14, czynny:
  - Poniedziałek: od godz. 09:00 do 13:00;
  - Wtorek: od godz. 09:00 do 13:00;
  - Środa: od godz. 13:00 do 17:00;
  - Czwartek: od godz. 09:00 do 13:00;
  - Piątek: od godz. 09:00 do 13:00.Nieodpłatna pomoc prawna świadczona jest przez organizację pozarządową Elbląskie Centrum Mediacji i Aktywizacji Społecznej.

[akta kontroli str. Nr 9-10]

Jak wyjaśnił Sekretarz Powiatu „Przystępując do realizacji ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej i edukacji prawnej dokonano stosownej analizy lokalizacji punktów, biorąc pod uwagę rozmieszczenie gmin z terenu powiatu elbląskiego oraz dostępność proponowanych lokali dla

mieszkańców Powiatu. Biorąc powyższe pod uwagę, punkty nieodpłatnej pomocy prawnej zlokalizowano w:

- 1) budynku Starostwa Powiatowego w Elblągu, ul. Saperów 14A - dla mieszkańców gmin Elbląg, Milejewo, Tolkmicko, Gronowo Elbląskie;
- 2) budynku Starostwa Powiatowego w Elblągu, filia w Pasłęku ul. Wojska Polskiego 14 - dla mieszkańców gmin Pasłęk, Młynary, Rychliki, Markusy, Godkowo.

Podział na mieszkańców konkretnych gmin ma charakter umowny i wszyscy uprawnieni są obsługiwani niezależnie od miejsca zamieszkania. Podejmując decyzję o usytuowaniu punktów w wyznaczonym lokalu brano pod uwagę zakres połączeń komunikacyjnych, stąd też punkty nieodpłatnej pomocy prawnej zlokalizowano [jak wyżej wymieniono].

Sekretarz Powiatu ponadto poinformował, że „Świadczenie usług w poszczególnych punktach nieodpłatnej pomocy prawnej poddawane jest każdego miesiąca analizie w celu maksymalnego wykorzystania czasu i zasobów przewidzianych na świadczenie usług, w szczególności pod względem liczby udzielonych porad prawnych. Nie wystąpiły jakiegokolwiek sytuacje, które negatywnie wpływałyby na jakość świadczonych usług”.

[akta kontroli str. Nr 229-230]

Zgodnie z art. 8 ust. 9 ustawy, wszystkie lub wybrane dyżury w punkcie mogą posiadać określoną specjalizację, którą określa się w szczególności przez wskazanie dziedziny prawa lub problematyki nieodpłatnej pomocy prawnej udzielanej podczas dyżuru lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, świadczonego podczas dyżuru, albo poprzez wskazanie grupy osób uprawnionych. W powiecie elbląskim nie określono specjalizacji dyżurów w punktach nieodpłatnej pomocy prawnej.

[akta kontroli str. Nr 204]

e) wyposażenie lokalu:

W celu sprawdzenia lokali, w których jest prowadzona nieodpłatna pomoc prawna, 18 czerwca 2019 r., kontroler w obecności głównego specjalisty Wydziału Organizacyjnego Starostwa Powiatowego w Elblągu, dokonał oględzin wszystkich (2) lokali z terenu powiatu elbląskiego, w których usytuowane zostały 2 punkty udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, tj.:

1. lokal usytuowany w Starostwie Powiatowym w Elblągu przy ul. Saperów 14A, 82-300 Elbląg;
2. lokal usytuowany w Filii Starostwa Powiatowego w Pasłęku przy ul. Wojska Polskiego 14, 14-400 Pasłęk.

Minister Sprawiedliwości w rozporządzeniu określił wymogi dotyczące lokalu, w którym będzie usytuowany punkt, w którym udzielana będzie nieodpłatna pomoc prawna lub świadczone będzie nieodpłatne poradnictwo obywatelskie.

Zgodnie z § 5 ust. 3 ww. rozporządzenia punkty Starostwa Powiatowego w Elblągu były oznakowane w sposób widoczny z zewnątrz budynku, w którym znajduje się lokal oraz wewnątrz w sposób umożliwiający łatwe odnalezienie punktu. W oznaczeniu lokalu określono, że jest w nim udzielana nieodpłatna pomoc prawna oraz wskazano dni i godziny

dyżurów, a także dane kontaktowe potrzebne do zgłoszenia wizyty, o których mowa w art. 8 ust. 5 ustawy.

Zgodnie z § 5 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia zostało wyodrębniono pomieszczenie przeznaczone do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego umożliwiające zachowanie dyskrecji przy uzyskiwaniu tej pomocy przez osoby uprawnione.

Wyposażenie poszczególnych lokali zapewniało bezpieczne przechowywanie dokumentów zawierających dane osobowe, w sposób uniemożliwiający dostęp do nich osobom nieupoważnionym. Każdy lokal został wyposażony w stół i miejsca siedzące.

Zgodnie z § 5 ust. 1 pkt 3 Starostwo Powiatowe w Elblągu zapewniło w lokalach dostęp do instalacji energetycznej, telekomunikacyjnej, dostęp do Internetu oraz komputer z dostępem do oprogramowania do edycji tekstów, oprogramowania umożliwiającego przesyłanie, odbieranie danych i porozumiewanie się na odległość środkami komunikacji elektronicznej i komputerowego systemu informacji prawnej, wraz z bazą aktów prawnych, w tym przepisów prawa powszechnie obowiązującego, orzecznictwa i materiałów pomocniczych, z dostępem do bazy aktów prawa miejscowego obowiązującego na obszarze danego powiatu i powiatów ościennych, w tym gmin wchodzących w skład danego powiatu, a także dostęp do drukarki, urządzenia pozwalającego na przenoszenie dokumentacji do postaci elektronicznej oraz do materiałów biurowych.

[akta kontroli str. Nr 219-226]

Nie zgłasza się uwag w powyższym zakresie.

f) wyposażenie poczekalni punktu:

Ogłędziny wykazały, iż ww. lokale dysponowały miejscem przeznaczonym dla osób oczekujących na udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej. Zgodnie z § 5 ust. 4 rozporządzenia Starostwo Powiatowe w Elblągu zamieściło na tablicy w poczekalni następujące informacje:

- 1) informacje o zasadach i zakresie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej oraz osobach uprawnionych do ich otrzymania;
- 2) listę jednostek nieodpłatnego poradnictwa, o której mowa w art. 8a ust. 1 ustawy, zawierającą również informacje o tematycznych infoliniach oraz innych formach poradnictwa świadczonego za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej, a także wskazanie punktów usytuowanych w lokalach z dogodnym dostępem dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich;
- 3) karty informacyjne poradnictwa dotyczące nieodpłatnej pomocy prawnej oraz poradnictwa dla osób pokrzywdzonych przestępstwem;
- 4) zamkniętą, nieprzezroczystą i oznakowaną urnę, w której osoba uprawniona osobiście umieszcza wypełnioną część B karty pomocy;
- 5) informację o możliwości przekazywania przez osoby uprawnione opinii o udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczonym nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim.

Karta informacyjna poradnictwa, zawierająca ofertę jednostki nieodpłatnego poradnictwa, o której mowa w art. 5 ust. 5 ustawy, jest sporządzana według wzoru, który jest określony w załączniku nr 1 do rozporządzenia.

Nie zgłasza się uwag w powyższym zakresie.

[akta kontroli str. Nr 219-226]

g) dokumentacja i sprawozdawczość:

Zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy każdy przypadek udzielenia nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego dokumentuje się w karcie nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, zwanej dalej „kartą pomocy”, przez podanie w szczególności informacji dotyczących zgłoszonej sprawy i udzielonej pomocy, dziedziny prawa, której dotyczyła ta pomoc, kategorii sprawy, formy udzielonej pomocy, czasu poświęconego na jej udzielenie i liczby wizyt osoby uprawnionej w tej samej sprawie, ogólnych informacji o osobie uprawnionej dotyczących w szczególności wieku, płci, wykształcenia, dochodu, gospodarstwa domowego i miejsca zamieszkania, oraz danych dotyczących punktu, osoby udzielającej pomocy i daty jej udzielenia. Karta pomocy zawiera część obejmującą opinię osoby uprawnionej o udzielonej pomocy. Wypełnienie przez osobę uprawnioną tej części karty pomocy, w tym podanie numeru telefonu w celu zasięgnięcia dalszej opinii, jest uzależnione od zgody osoby uprawnionej. W karcie pomocy nie podaje się danych osobowych osoby uprawnionej.

[akta kontroli str. Nr 205-216]

Kontrolujący stwierdził, że karty pomocy zawierały wyżej wymienione informacje.

Stosownie do art. 12 ust. 1 ustawy, Starosta Elbląski przekazywał w ustawowym terminie, za pośrednictwem Wojewody W-M, Ministrowi Sprawiedliwości, zbiorczą informację o wykonaniu zadań polegających na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej.

[akta kontroli str. Nr 231]

h) rozliczenie wykorzystania dotacji (kwota przyznanej dotacji, wykonanie, niewykorzystanie kwoty dotacji, zwrot, oświadczenie starosty o wykorzystaniu dotacji zgodnie z przeznaczeniem).

Starostwo Powiatowe w Elblągu w 2018 r. na świadczenie nieodpłatnej pomocy prawnej otrzymało 125 208,00 zł. Zgodnie z oświadczeniem Starosty Elbląskiego, cyt. „Dotacja przekazana w 2018 r. w ramach rozdziału 75515 została wykorzystana zgodnie z przeznaczeniem, rozliczona, a w części niewykorzystanej zwrócona na rachunek wydatków Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego”. W dniu 13 lutego 2019 r. Starostwo Powiatowe w Elblągu zwróciło niewykorzystane środki w kwocie 2 127,30 zł na rachunek wydatków Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego. Powodem, dla którego dotacja nie została w całości wykorzystana był fakt, iż założone w projekcie godziny (1040) pracy prawnika zawierały również godziny w dniach ustawowo wolnych od pracy.

[akta kontroli str. Nr 189-196]

2) Jakość usług i obsługi, w szczególności:

a) dbałość o merytoryczną jakość usług:

W zakresie współpracy z samorządami prawniczymi dokonano następujących ustaleń:

Zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy, Powiat Elbląski dnia 27 listopada 2018 r. zawarł z Radą Okręgową Izby Radców Prawnych w Gdańsku porozumienie w sprawie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej w Powiecie Elbląskim. OIRP zobowiązała się w terminie 7 dni od daty podpisania porozumienia do imiennego wskazania radców prawnych oraz ich zastępców. OIRP oświadczyła że „tak jak w roku poprzednim, na podstawie wzajemnego porozumienia między Pomorską Izbą Adwokacką w Gdańsku i Okręgową Izbą Radców Prawnych w Gdańsku, w powiecie elbląskim nieodpłatną pomoc prawną będą świadczyć wyłącznie radcowie prawni”.

[akta kontroli str. Nr 182-187]

b) korzystanie z opinii o jakości usług;

Nowelizacja ustawy wprowadza tzw. ankiety satysfakcji klientów. Każdy uprawniony korzystający z porady na koniec wizyty może wypełnić anonimową ankietę, w której przekaze swoją opinię o usłudze (art. 7 ust. 1 zdanie drugie ustawy). Uprawniony może również w późniejszym terminie zgłosić uwagi bezpośrednio do odpowiedniego starosty. Stosownie do art. 7 ust. 3 kartę pomocy, z wyjątkiem części obejmującej opinię osoby uprawnionej o udzielonej pomocy, oraz oświadczenie, o którym mowa w art. 4 ust. 2, adwokat lub radca prawny przekazują staroście do dziesiątego dnia następnego miesiąca kalendarzowego, w sposób uniemożliwiający powiązanie oświadczenia osoby uprawnionej z kartą pomocy. Sekretarz Powiatu w piśmie z dnia 27.06.2019 r. poinformował, że „informacje określone w art. 7 ust. 3 ustawy przekazywane są terminowo”.

[akta kontroli str. Nr 230]

Zgodnie z art. 7 ust. 5 starosta analizuje opinie osób uprawnionych o udzielonej pomocy, mając na względzie potrzebę wprowadzenia usprawnień oraz podniesienia jakości nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

Sekretarz Powiatu oświadczył, że „raz w miesiącu części B kart pomocy odbierane są z punktów i poddawane analizie pod kątem ewentualnych usprawnień (brak zgłaszanych w tym zakresie przez osoby uprawnione postulatów). Wszystkie części B karty pomocy wydawane w punktach oznakowane są pieczęcią, nieoznakowane pieczęcią karty (niewydane w punkcie) nie wystąpiły. Były dokonywane dodatkowe wywiady telefoniczne”.

[akta kontroli str. Nr 231]

Zgodnie z art. 5 ust. 4 ustawy, w przypadku stwierdzenia, że przedstawiony przez osobę uprawnioną problem nie może być rozwiązany w całości albo części poprzez udzielenie npp, w szczególności stwierdzenie, że problem nie ma wyłącznie charakteru prawnego adwokat lub radca prawny informuje osobę uprawnioną o możliwościach uzyskania innej stosownej pomocy w jednostkach nieodpłatnego poradnictwa, wskazanych na liście, o której mowa w art. 8a ust 1 ustawy.

Sekretarz Powiatu wyjaśnił, że cyt. „Przy realizacji zadania publicznego w roku 2018 w zakresie świadczenia nieodpłatnych porad prawnych nie wystąpił przypadek, o którym mowa w art. 8a ust 1 ustawy, tj. nie zaistniała sytuacja, w której zgłaszany przez osoby uprawnione problem nie mógłby być rozwiązany w całości bądź w części poprzez udzielenie npp. Wszystkie zgłaszane przypadki miały charakter prawny”.

[akta kontroli str. Nr 230]

Ustawodawca w § 9 ust. 1 i 2 rozporządzenia wskazał, iż starosta co najmniej (tj. minimum, najmniej, nie mniej niż) raz w miesiącu (tj. miesięcznie, co miesiąc, w każdym miesiącu danego roku) przekazuje dziekanom właściwej okręgowej rady adwokackiej lub rady okręgowej izby radców prawnych oraz właściwej organizacji pozarządowej zawarte w części B kart pomocy opinie osób uprawnionych o udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej.

Sekretarz Powiatu wyjaśnił, iż „raz w miesiącu części B kart pomocy przekazywane są do organizacji pozarządowej i samorządu prawniczego). Karty są przekazywane organizacji pozarządowej i samorządowi prawniczemu w odpowiedniej formie (z zachowaniem wymogu usuwania wszelkich danych osobowych)”.

[akta kontroli str. Nr 231]

c) integracja usług z innymi formami darmowego poradnictwa:

Zgodnie z art. 8a ust. 1 ustawy starosta sporządza i aktualizuje listę jednostek nieodpłatnego poradnictwa, dostępnego dla mieszkańców powiatu, która obejmuje w szczególności:

- 1) poradnictwo rodzinne, psychologiczne, pedagogiczne, z zakresu pomocy społecznej, w sprawie rozwiązywania problemów alkoholowych i innych uzależnień, w sprawie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w ramach interwencji kryzysowej, dla bezrobotnych, dla osób pokrzywdzonych przestępstwem, a także z zakresu praw konsumentów, praw dziecka, praw pacjenta, ubezpieczeń społecznych, prawa pracy, prawa podatkowego, dla osób w sporze z podmiotami rynku finansowego i inne (art. 8a ust.1 pkt 1 ustawy);
- 2) nieodpłatną pomoc prawną i nieodpłatne poradnictwo obywatelskie ze wskazaniem punktów i dyżurów wraz z ich specjalizacją, o ile została określona (art. 8a ust.1 pkt.2 ustawy).

W myśl art. 8a ust. 2 ustawy lista, o której mowa w ust. 1, zawiera dane jednostek nieodpłatnego poradnictwa uporządkowane według tematyki poradnictwa, w tym jednostek publicznych, jednostek niepublicznych działających na zlecenie oraz jednostek prowadzących działalność pożytku publicznego działających na zlecenie, którym powierzono zadania z zakresu poradnictwa specjalistycznego na podstawie odrębnych przepisów, obejmujące informacje o nazwie jednostek, zakresie poradnictwa, adresach i danych kontaktowych, w tym o stronach internetowych i numerach telefonicznych, dniach i godzinach działalności oraz kryteriach dostępu do usługi.

Przykładowy wzór listy jednostek nieodpłatnego poradnictwa został opracowany przez Ministerstwo Sprawiedliwości i zamieszczony na stronie internetowej dedykowanej systemowi nieodpłatnej pomocy prawnej (<https://darmowapomoc.prawna.ms.gov.pl/>).

W powyższym obszarze ustalono, iż Starostwo Powiatowe w Elblągu wywiązało się z obowiązku, o którym mowa w art. 8a ust. 1 ustawy i opracowało listę jednostek nieodpłatnego poradnictwa dostępnego dla mieszkańców powiatu elbląskiego. W liście również zawarto informacje o ogólnopolskich infoliniach tematycznych.

[akta kontroli str. Nr 197-204]

Kwestia zawarcia w przedmiotowej liście informacji o instytucjach ogólnopolskich została również poruszona w wytycznych Ministerstwa Sprawiedliwości, zgodnie z którymi „(...) pierwsza część listy będzie zawierać pogrupowany tematycznie wykaz jednostek świadczących nieodpłatnie poradnictwo specjalistyczne, dostępne dla mieszkańców powiatu, w tym zarówno lokalne, organizowane przez gminy i powiat, jak również o szerszym zasięgu, ale organizowane przez inne jednostki sektora finansów publicznych. Na liście należy więc uwidocznic ogólnopolskie infolinie tematyczne, inne formy poradnictwa prowadzonego środkami komunikacji na odległość oraz dyżury poradnicze organizowane przez podmioty publiczne na podstawie odrębnych uregulowań, takie jak ośrodki dla osób pokrzywdzonych przestępstwem, Rzecznik Finansowy, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów oraz powiatowi rzecznicy konsumentów, inspektoraty okręgowe Państwowej Inspekcji Pracy, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Krajowa Informacja Podatkowa prowadzona przez Ministerstwo Finansów, Rzecznik Praw Obywatelskich, Rzecznik Praw Dziecka, Rzecznik Praw Pacjenta, Rzecznicy Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego, Narodowy Fundusz Zdrowia i jej infolinie wojewódzkie, Niebieska Linia Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i inne”.

W celu wywiązania się z obowiązku informacyjnego, wynikającego z art. 8a ust. 4 ustawy, Starosta Elbląski opublikował w 2019 r. na stronie Biuletynu Informacji Publicznej listę jednostek nieodpłatnego poradnictwa. Sekretarz Powiatu oświadczył, że „lista, o której mowa w art. 8a ust. 4 pkt 1 - 3 ustawy została umieszczona przez burmistrzów i wójtów gmin z terenu powiatu. Lista została również umieszczona na stronie internetowej Powiatu. Ponadto lista ta umieszczona została na tablicy informacyjnej Starostwa Powiatowego w Elblągu, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Elblągu oraz podległych Powiatowi Domach Pomocy Społecznej: w Tolkmicku, Władysławowie i Rangórach - w ramach upowszechniania stosownej wiedzy wśród osób wykluczonych cyfrowo, starszych oraz z niepełnosprawnościami. Przystąpiono również do sporządzenia rozeznania rynkowego w zakresie kosztów związanych z umieszczeniem przedmiotowej listy w środkach masowego przekazu - wymóg ten zostanie zrealizowany w III kwartale 2019 roku”.

[akta kontroli str. Nr 229, 232-237, 246-251]

d) dotatkowe wsparcie osób uprawnionych.

Zgodnie z art. 11 ust. 6b organizacja pozarządowa w ramach oferty może przedstawić dodatkowo porozumienia o wolontariacie zawarte z osobami, które będą wykonywały świadczenia w ramach prowadzonego punktu, w tym służyły asystą osobom uprawnionym mającym trudności w samodzielnej realizacji porady, w szczególności z powodu niepełnosprawności, podeszłego wieku albo innych okoliczności życiowych.

Starosta Elbląski w ogłoszeniu o konkursie wskazał, że do oferty należy załączyć „porozumienia o wolontariacie zawarte z osobami, które będą wykonywały świadczenia w ramach prowadzonego punktu, w tym służyły asystą osobom, o których mowa w art. 4 ustawy mającym trudności w samodzielnej realizacji porady, w szczególności z powodu niepełnosprawności, podeszłego wieku albo innych okoliczności życiowych”.

Powyższe zagadnienie ocenia się pozytywnie.

[akta kontroli str. Nr 71, 116-119]

3) Działalność kontrolna starosty, prowadzona na podstawie art. 11 ust. 8 ustawy oraz monitorowanie jakości świadczonych usług przez wykonawców.

Zgodnie z art. 11 ust. 8 ustawy Starosta sprawuje kontrolę bieżącą nad wykonywaniem zadań przez organizację, której zleca prowadzenie punktu na terenie danego powiatu. Odbywa się ona na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Zgodnie z art. 17 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie organ administracji publicznej zlecający realizację zadania publicznego, może dokonywać kontroli i oceny realizacji zadania, w szczególności:

- stopnia realizacji zadania,
- efektywności, rzetelności i jakości realizacji zadania,
- prawidłowości wykorzystania środków publicznych otrzymanych na realizację zadania,
- prowadzenia dokumentacji związanej z realizowanym zadaniem.

W ramach tej kontroli starosta dokonuje również sprawdzenia, czy organizacja pozarządowa świadczy usługi przestrzegając poufności, profesjonalizmu, rzetelności i zasad etyki, a także czy w praktyce stosuje zadeklarowane standardy obsługi klientów i wewnętrzny system kontroli jakości (art. 11 ust. 8a ustawy). Zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Sprawiedliwości, tego typu kontrola ma dotyczyć wykonania umowy, a zatem powinna odbywać się przynajmniej raz w roku.

Starosta Elbląski w dniu 29 kwietnia 2019 r. przeprowadził kontrolę punktu nieodpłatnej pomocy prawnej prowadzonego przez radców prawnych w Elblągu. W kontroli nie stwierdzono żadnych nieprawidłowości. Jako dowód załączony protokół z kontroli.

Jak wyjaśnił Sekretarz Powiatu „Monitorowanie sposobu świadczenia usług realizowane jest poprzez wizyty w punktach, a także poprzez analizę części B kart pomocy. W okresie objętym kontrolą monitorowanie wykonywania przez wykonawców zadań dokonywane było poprzez analizę liczby świadczonych porad prawnych, analizę punktualności Radców świadczących usługi oraz wizyty w punktach (punkt w siedzibie Urzędu monitorowany jest na bieżąco, co najmniej raz w tygodniu, punkt w Pasłęku umiejscowiony w filii Urzędu, monitorowany telefonicznie, co najmniej raz w miesiącu). Nadto w Urzędzie funkcjonuje system umożliwiający zgłaszanie postulatów w zakresie poprawy jakości świadczonych usług (ankieta satysfakcji klienta, a od roku 2019 dodatkowo części B kart pomocy)”.

[akta kontroli str. Nr 217, 230-231]

4) Sporządzanie projektów niezbędnych pism i liczba udzielonych porad.

Zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 3 i 4 nieodpłatna pomoc prawna obejmuje: sporządzenie projektu pisma w sprawach, o których mowa w pkt 1 i 2, z wyłączeniem pism procesowych w toczącym się postępowaniu przygotowawczym lub sądowym i pism w toczącym się postępowaniu sądownoadministracyjnym, lub sporządzenie projektu pisma o zwolnienie od kosztów sądowych lub ustanowienie pełnomocnika z urzędu w postępowaniu sądowym lub ustanowienie adwokata, radcy prawnego, doradcy podatkowego lub rzecznika patentowego w postępowaniu sądownoadministracyjnym oraz poinformowanie o kosztach postępowania i ryzyku finansowym związanym ze skierowaniem sprawy na drogę sądową.

Nieodpłatna pomoc prawna w Starostwie Powiatowym w Elblągu obejmuje sporządzanie projektów niezbędnych pism istotnych dla załatwienia sprawy.

[akta kontroli str. Nr 67]

Zgodnie ze zbiorczą informacją o wykonaniu zadania polegającego na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej w 2018 r. udzielono łącznie 446 porad, w tym I kwartale 2018 r. – 130 porad, z tego: 107 porad udzielone przez organizację pozarządową i 23 porady udzielone przez adwokatów i radców prawnych. Natomiast w I kwartale 2019 r. udzielono łącznie 132 porady.

[akta kontroli str. Nr 188]

Do ustaleń kontroli nie zostały wniesione zastrzeżenia.

W związku z tym, iż nie stwierdzono istotnych nieprawidłowości i uchybień w kontrolowanym zakresie odstępuje się od wydania zaleceń pokontrolnych.

Jednocześnie informuję, że stosownie do art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI

Artur Chojecki
(dokument podpisany podpisem elektronicznym)